

TOVEERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisen äänenkannattaja

Organ of the Finnish Working Women in America

No. 27.

TIISTAINA, HEIÄKUUN 4 P. — TUES. JULY 4, 1916.

1916 — Kuudes vuosik.

KUN SOTA TULEE KOTIIN

Niin todellakin, se on jo tullut. Emme enään tarvitse puhua yksinomaan Euroopan sodan tuottamista kauhuista. Sotahankkeet tässä maassa ovat jo tuottaneet niin suuren määrän surua, kurjuutta ja kauheutta, että voimme jo saada hyvän esimaun siitä, mitä se todellinen sota oikeastaan on silloin kun se tulee lähelle.

Hallituksen expertit ovat laskeneet, että Yhdysvaltain armeijan kokoonkutsuminen tulee maksamaan näille sotilaille menetetyissä palkoissa \$1,500,000 viikossa. Keskimääräinen häviö, minkä nämä miehet ja heidän perheensä tulevat kärsimään on viisitoista dollaria viikkoa kohden kukin perhe.

Kun pysähdymme hetkeksi ajattelemaan, niin huomaamme miten suuren kurjuuden ja puutteen se monelle perheelle tuo, kun leivän hankkija riistetään pois ja mahdollisesti viedään teurastettavaksi tai kuolemaan kurjuuteen Mexicon paahtavassa ilmastossa, johon he eivät ole tottuneet?

Sanomalehtiin alkaa jo päästä silloin tällöin niitä kurjuuskuvia, mitä tämä sotavouhottelu on jo tuottanut. Oregon Journal kertoo eräässä viime viikon numerossa eräästä herrasnaisten yhdistyksestä nimeltä "Amerikan vallankumoustyttävät", joka on ryhtynyt armellaisuustyöhön sotilaiden ja heidän perheittensä kurjuuden lieventämiseksi, toisin sanoen, ryhtynyt heittelemään lumipalloja helvettiin. Uutisessa m.m. sanotaan:

"Tänä aamuna saapui postikortti mieheltä, joka illalla lähtee Clackamasiin (sotilaiden leiriytymispaikka Oregonissa) pyytämään vallankumouksen tyttäriä pitämään huolta hänen vaimostaan ja puolentoistavuoden vanhoista kaksoispojistaan sekä kahdeksan päivän vanhasta rintalapsesta, hänen poissa ollessaan.

"Useat naiset etsivät työtä, eräs vaimo haluaa vuokrata ulos pianonsa. "Tyttävät kävivät erään vaimon luona tälläkäläisessä sairaalassa, joka on juuri synnyttänyt lapset, ja he koettavat hankkia hänelle jonkun työpaikan, niin pian kun hän kykenee työhön. Nämä ovat vain muutamia niistä tapauksista, mitä yhdistyksen tietoon tulee joka päivä. Suuri ja tärkeä tarve nykyään on rahan tarve.

"Vähän enemmän kuin sata dollaria kuukaudessa on lahjoitettu avustusta ja tämä summa on vain pienoinen murto-osa siitä mitä todella tarvitaan sotilaiden vaimojen ja lasten välttämättömiin tarpeisiin, missä ei sotilaan entinen työnantaja maksa osittaisia palkkaa rintamaan läheneille miehille ja niillä on paljon, joilla ei ole minkäänlaisia tuloja."

Ylläoleva uutinen koskee vaan Portlandin kaupunkia. Asema muissa kaupungeissa on tietysti sama, sillä sotilaita kutsutaan aseisiin, joka osasta maata.

Ja sitten vielä on tapauksia, joista sanomalehdet eivät kerro, tapauksia, jotka saavat veren hetkeksi seisahtamaan niiltä kuullessa. Täällä Portlandissa viime viikolla tapahtui sellainen tapaus, joka sattui tämän kirjoittajan tiedoksi tulemaan. Eräs mies, joka oli joskus enemmän värväytynyt armeijaan kai sen huvin ja kunnian vuoksi mitä siinä on, uskoen kai, että sotilaina olo tässä maassa

on vaan kunnia paraateja jms. Nyt kun tuli kutsu lähteä, viivytteli hän kai, koskapa sotilasviranomaisten täytyi tulla häntä kotoaan hakemaan. Vaimonsa piti kymmenen päivän kulluttua synnyttää ja hän ei olisi tahtonut miestänsä laskea. Kun miestä tultiin hakemaan, rukollisella vaimo, ettei häntä vietäisi pois ja riippui kiinni miehessään, niin lujasti, että sotilasviranomaisten täytyi hakata häntä sormille, niin lujaa, että vaimon kädet kirposivat ja mies raastettiin pois väkivaltaisesti. Ei saanut mies edes muutamaa päivää perheensä luona viipyä lapsensa syntymän nähdäkseen.

Ja kerrotaan toinen tapaus, miten sotilaita hankitaan armeijaan vaikka millä keinoin. Kerrotaan, että eräs alaikäinen poika halusi värväytyä, mutta pojan isä oli vastaan ja kieltäytyi allekirjoittamasta papereita. Ja kerrotaan, että saadaksesen pojan armeijaan yllyttivät sotilasviranomaiset poikaa, että hän houkuttelisi jonkun isänsä sukulaisten väärentämään isänsä nimen paperilla, että voi siten päästä armeijaan.

Kuuluu kakkialta, että vanhemmat miehet ovat haluttomia värväytymään ja nekin, jotka ovat värväytyneet halustaan luopuisivat koko hommasta. Joukko tämän valtion sotilaita, jotka vietin Clackamasin, nostivat melun ja heidät täytyi laskea pois, kun heidän palvelusaikansa oli lähes lopussa ja heitä oli siksi iso joukko, että ei uskallettu väkisinllä ruveta pidättämään.

Kapitalistit, suurkapitalistit, joilla on miehiä palveluksessaan, jotka myöskin kuuluvat sotaväkeä, ovat luvanneet maksaa joko koko palkan tai puolen palkkaa niiden miesten perheille, siinä aikana kun miehet ovat aseissa. Tällä menettelyllään kapitalistit selvään osoittavat, kenen eduksi sota käydään, sillä ovatko he koskaan muulloin osoittaneet jalmielisyyttänsä työläisiä kohtaan — esim. silloin kun työmiehet ovat lakossa, vaatiin parempia elämän mahdollisuuksia itselleen ja perheilleen.

Mutta ei sittenkään, vaikkakin tämä Mexicon sota on hommattu kapitalistien hyväksi, niin ei heidän

"jalomielisyytensä" ulotu niin kauas, että katkista sotilaiden perheistä huolta pidettäisiin. Suurimman osan heistä täytyy jäädä armellaisuuden varaan.

Ja ajatelkaapas nyt, ajatelkaa varsinkin te miehet ja naiset, joilla on äänivalta vaaleissa, sanontavalta valtakunnan asioiden ratkaisussa, ajatelkaa minkätähden kalliikki tämä kurjuus on niskoillemme säilytetty. Ovatko mexikolaiset meidän vihollisiamme?

Kun vähänkään ajattelemme, niin huomaamme, että meillä työläisillä ei ole mitään syytä lähteä tappelemaan mexikolaisten kanssa. Ja kun ajattelemme pitemmälle, niin huomaamme, että juuri me työläiset siinä enimmäin joudumme häviämään ja kärsimään.

Miksi sitten pitää hommata sotaa Mexicon kanssa? Amerikalaisen rahameisten omaisuudet Mexikossa nousevat biljoonin dollareihin, kaivosomaisuuksissa, öljykaivoksissa ja maattiloissa. Amerikalaiset kapitalistit omistavat melkoisen osan Mexicon rautateistä. Mexicon on erittäin rikas maa luonnollisista tulolähteistään ja Mexicon asukkaat ovat tottuneet elämään vähällä, tekemään työtä halvalla. Amerikalaiset kapitalistit siis tahtovat enemmän hallintovaltaa maassa.

Ja toiseksi: eräs pikku uutinen kertoo, että Yhdysvaltain hallitus on antanut \$4,000,000 sotatavaratilauksen Crucible Steel yhtiölle. Uutinen tulee Wall kadulta. Siis kapitalistit samalla nykevät myöskin hallitusta, eli toisin sanoen tämän maan veroa maksavaa kansaa, sillä veronmaksajain se lysti täytyy kaikki lopullisesti maksaa.

Ja kaikkein tämän ovat äänestäjät itselleen äänestäneet silloin kuin ovat äänestäneet joko republikaanidemokraatti, tai progressiivista puolueelta. Se oli republikaanisen hallituksen aikana kun Filippiinien saaret sodan kautta ryöstettiin. Nyt demokraatinen hallitus palvelee kapitalisteja varustautumalla ryöstämään heille Mexicon ja tiedämme kaikin minkälainen "sotaurho" progressiivisen puolueen isä, Roosevelt on.

Siis ainoa puolue, joka ei halua käydä sota kapitalistien voitoksi ja työläisten häviöksi ja kurjuudeksi on sosialistipuolue. Pankaapa se mieleen äänioikeutetut miehet ja naiset.

HYÖKYJEN MURTAMIA

Kirj. Anni.

(Jatkoa kesäk. 6 p. numeroon.)

ATTE (jatkaa puheluaan väsynesti): Miksi sysäsivät tähän kuiluun? Ne kirotut. — Lakko olisi voitettu ilman heitä — mutta he katuvat kyllä vielä tekoaan — he katuvat. — Eipä sillä, että en kuolisi kuin mies, jos olisin yksin kärsimässä — ei olisi häpeä — mutta entä Aili ja Poju.

Viides kohtaus.

TOBIAS (tulee oikealta, puheun itsekseen): — Haava ei ollut vaarallinen. Kyllä hän pian virkoo. Mihin se isä mahtoi

mennä — kirkkoon kai? (Huomaa Atten): Atte, sinä olet tullut!

ATE: — Niin, missä mahtaa olla Aili?

TOBIAS: — En tiedä. Ehkä hän on mennyt ulos — tai — niin tuota, tuota, isä on taas näyttänyt isännyyttään — äiti makaa tuolla kamarissa tainnoksissa saamastaan iskusta. — Tati ei ollut kotona kun tulin — kun ei vaan olisi mennyt isää pakoon — pahaa pelkään....

ATTE: — Se kirottu mies! En takaisi itseäni hänen suhteen-

(Jatkoa toisella sivulla.)

Kalastajavaimon iltatunnelma

Kuinka ihana onkaan tuo veden pinta näin kuutamollana! Hopeahoh teinena se kimaltelee. Jospa olisi ihmiselämä yhtiä sulosta, jospa vois olla lailla latneiden, vapaana tuskaisista kynneleistä, huolista työläisperheen äitinä.

Näin mieltiin kalpea, heikkoudesta huojuva nainen, joka on äiti tuolle lapselle, joka onnellinen hymy huultaan nukkuu huoneen nurkassa olevalla vuoteella. Häntä katsellessaan vaimon silmä kirkastuu, hän tuntee kuin joku vetovoima pakottaisi häntä painamaan hellän äidin suudelman lapsen huulille. Mutta miksi silmänsä täyttyvät kyynelillä tuon tehtyään? Hiljaa puhelee vaimo: sama tapa oli äidilläkin minua vaallessaan ennen lapsena ollessani. Silloin kuin tuskarintaa raatelit elämän katkeruudesta, otti hän kuin turvansa siitä, painaessaan minut rintaansa vasten. Osaottavaisena en silloin osannut muuta kuin pyyhiskellä pienillä käsilläni äitini poskilla kyynelillä pois, joita samaten siihen tipahtell, kuten nyt minulta.

Miksi ei totunut äitini toivomus että olisin onnellisempi häntä, jos kohta en saakaan mieheltäni ruoskan iskuja kuten äitini, niin sittenkään en ole onnellinen ja miksi en sitä ole? Siksi että puute ja taistelu sen poistamiseksi onnellisuuden on kodistamie vienyt. Siinäkin toteutui vanha sananlasku: "Kun puute tulee ovesta kotiin sisään, niin rakkaus pakenee akkunasta ulos."

Samalla tavalla kävi meidän kodille sillä työläisen kodista harvoin puute pakenee, mutta onnellisuus ja rakkaus sieltä useammassa tapauksessa pakenee.

Miettiessään näitä kääntyy vaimon katse taas ikkunaan. Hämähäkykeeseen avautuu hänen silmänsä eteen alvan toinen näky kuin äsken. Hän koettaa hieroa silmiään kuin unesta, mutta yhä tarkemmin selvencee hänelle, että näkemänsä ei ole unta. Kuu, tuo luonnon kaunis kynttilä on kadonnut ja tilalle tullut kaamea pimous. Jo alkaa tuulikin soida nurkissa, yhä kiihtyen, ja ennen kuin on puoli tuntia kulunut on hirmuinen myrsky vallalla.

Tuska naisen rinnassa kasvaa tuulen mukana.

Jos se ihmeellinen kauneus veden pinnalla tarkoittikin vaan sitä, että saada hänet — lapsen isän, ainoan turvaksi — meiltä riistetyksi syteluunsa. Ei! Se ei saa tapahtua. Mutta miksi ei häntä kuulu kotiin tulevaksi? Jos hän ei ehtinytkään ennen myrskyn nousua.

Toivova odotus tekee vaimosta kuin mielipuolen. Hän kuvaa ja alvan varmana olevansa orpo lapsensa kanssa. Samassa kuuluu hätäinen koputus ovelta. Tahtomattaan purkahtaa odottaja katkeraan itkun, mieltien, rietäessään ovea avaamaan. Nyt se on sanansaattaja mieheni kuolemasta, mutta ihmeekseen näkee vaimo miehensä, — jonka kuolemasta ajatuksissaan oli jo ihan varma — edessään sateesta ja hyökyaalloista likomärkänä.

Kuinka ihmeessä sinä pelastuut sieltä?

Melkein nuhtelevana mies vastaa: "Oletko sinä lapsellinen, että varrot suotta minun tähteni, kyllä minä sielä eteeni katson. Ja aamulla viiden aikana on taas lähdeävä, jos vä-